

## Még mindig zöltség

## A lánckereskedő érvei

A lánckereskedelmet leg-  
többet károsnak, az áru út-  
jába ékelődő árfejhajtó ál-  
lomnak tartják. Sőt, ta-  
valy rendelet is született,  
tiltandó ezt a tevékenységet  
— amely, mint azóta iszo-  
lódott, valójában a nagyke-  
reskedelmi funkció egyik  
megvalósulási formája —,  
ABC nem jut hozzá a friss  
más kérdés persze, hogy hol  
és milyen. Nemrégiben in-  
terjú közöltünk lapunkban  
Lengyel Árpáddal, a Csong-  
rád Megyei Zöldért keres-  
kedelmi igazgatóhelyettesé-  
vel aki azon a véleményen  
volt: a lánckereskedelem  
nem mindenkor káros. Ki-  
fejtette továbbá, hogy a  
közvetítő kereskedelemnek  
méltányos haszon jár —  
enélkül működésképtelen. A  
jelenlegi helyzetet az átte-  
kinthető forgalmazási rend  
hiányának, a piaci anar-  
chiának tulajdonította az  
igazgatóhelyettes. Megkere-  
selt a cikk megjelenése  
után egy olvasónk, aki —  
nevének elhallgatását kérve  
—, a lánckereskedők érveit  
mondta el. Úgy gondolom,  
amit tőle hallottam, tanu-  
ságos adalék lehet a jelen-  
legi helyzet megértéséhez,  
netán a továbblépéshez is.

— Mióta megtiltották a  
lánckereskedelmet, azóta a  
magán-kiskereskedők kor-  
látlan urak a piacon. Helyt-  
álló az a cikkben is említett  
megállapítás, hogy egysze-  
rűen nem engednek be ak-  
kora árutömeget a kereske-  
delembe, amely már alkal-  
mas lenne arra, hogy lever-  
je az árakat.

— Hogyan tudják ezt  
megtenni?

— Amíg meg nem tiltot-  
ták a lánckereskedelmet, én  
például kisebb településekre  
szállítottam a Szegeden  
és környékén fővárszolgált  
árut. Vegyünk egy példát:  
Simontornyán, mondjuk,  
van egy ABC-üzlet, meg egy  
maszkek zöltség. Az ABC  
vezetője nem tud elmenni a  
Bosnyák térre, hogy friss  
zöltséget szerezzen, nincs  
is szállítóeszköze, nem is  
tudná elszámolni a költsé-  
get. Ha azonban a helyébe  
viszik az árut, akkor bi-

zonylatolja, rátesz 20—25  
százalék árrést és eladja.  
Ez volt addig, míg működ-  
hetett a lánckereskedelem.  
Mióta megtiltották a ma-  
szkek kiskereskedője a világ.  
Ő nem foglalkozik olyan  
áruval, amin nincs legalább  
100 százalék haszna. Az  
ABC nem jut hozzá a friss  
áruhoz, hiszen a Zöldért-  
nek csak akkor éri meg te-  
ríteni a portékát, amikor  
már kilóra, és nem darabra  
lehet adni. Tehát a primőr  
időszakban a maszkek telje-  
sen konkurrencián kívül ma-  
rad: annyi áru van, amennyi  
nála van, és annyiért adja,  
amennyit még hajlan-  
dó a vevő megfizetni érte.  
A vevő viszont ki van szol-  
gáltatva: vagy drágán vesz  
— vagy sehogyan.

— Miért írtóznak úgy a  
kiskereskedők a bizonyla-  
tolástól?

— Az óriási, szabálytalan  
árrést miatt. Vegyünk egy  
szituációt. Odavisztek egy  
utánfutó árut egy kisváros-  
ba. Jutna belőle a maszkek-  
nek is az állami boltoknak  
is. Csakhogy az állami bolt  
bizonylatot ad, amit én alá-  
írok. Az államban csak 20

—25 százalék árrést tesznek  
rá, tehát olcsóbb lesz a fo-  
gyasztói ára, mint a masz-  
ké, aki legalább 100 száza-  
léköt akar keresni az árun.  
Több helyen is előfordult,  
hogy a maszkek kikötötte,  
csak úgy vesz tőlem, ha az  
állami boltoknak nem adok  
el. De van ennek csúnyább  
változata is: a magánkeres-  
kedő megkeni az állami  
bolt alkalmazottait, hogy ne  
vásároljanak friss zöltséget,  
legyen náluk silány a kíná-  
lat, hogy a maszkekhoz jár-  
janak a vevők. Ábból a 100  
százalék haszonból efféle  
„zsebpénzekre” is telik ám!  
— Nem értem, hogyan  
lehetne jelentősen olcsóbb  
az áru a lánckereskedő köz-  
vetítésével. Ő is csak a  
piacról él...

— Én este megveszem az  
árut, amit aznap délután  
is szedtek. Éjszaka elviszem,  
tudná elszámolni a költsé-  
get. Ha azonban a helyébe  
viszik az árut, akkor bi-

gathat belőle. A Zöldért ezt  
nem tudja ilyen gyorsan és  
ilyen olcsón megoldani. Ott  
központi költségek vannak,  
munkabérek, a munkabé-  
reknek közterhei. Én nem  
számolom külön, hogy ne-  
kem ennyi forint a munka-  
bérem, és ennyi százalék a  
hasznom.

— Mi a garancia, hogy  
kevesebb is beérné?

— Ha ez legális lenne, ak-  
kor a lánckereskedő sem  
akarna egy nyáron meggaz-  
dagodni. Akkor gondolkod-  
hatna perspektívában. Ki-  
alakíthatna korrekt üzleti  
kapcsolatokat a termelők-  
kel is, a kiskereskedőkkel  
is. Nekem például elég je-  
né egy szerényebb jövede-  
lem, azon az áron, hogy ez  
hosszú távon biztosított. Ha  
kialakíthatnék olyan kap-  
csolatrendszer, amelyben  
bizhatna bennem a termelő,  
hogy elhelyezem az áruját,  
és a kiskereskedő, hogy be-  
szerzem neki, ami szüksé-  
ges.

— Miért van ehhez szük-  
ség lánckereskedőre? Nem  
tehetné meg ugyancsak a  
termelő is, a saját árujával?

— A kistermelők egy ré-  
sze napközben dolgozik va-  
lamilyen munkahelyen, tö-  
redék munkaidőben termel.  
Nem hagyhatja ott a mun-  
kahelyét, hogy maga hoz-  
dozza az áruját az ország  
másik felébe. De aki meg-  
teheti, az is fél a kockázat-  
tól: ha nincs biztos helye  
az árujának, ha nincsenek  
kapcsolatai, akkor előfor-  
dulhat, hogy két napig bo-  
lyong vele, tönkre megy a  
zöltség és a nyakán marad.

— A rendelet ellenére ma  
is van lánckereskedelem —  
a homárban.

— Az a véleményem, a  
rendelet hatására a szakma  
tisztességesebb, törvényisz-  
telőbb része kivált. Nem a  
korrekt kapcsolatokra, sze-  
rényebb, de hosszabb távon  
biztos haszonra törekvők  
vállalják ma a lebukás koc-  
kázatát, hanem a nagy té-  
telekben hazardírozók. Meg-  
győződésem, hogy a viszont-  
eladók tevékenységének le-  
galizálása nem növelné, ha-  
nem hosszabb távon csök-  
kenténé az árakat.

— Ehhez azonban ellen-  
őrzés és adóztatás is kelle-  
ne.

— A tisztességes többség  
egy korrekt szabályokra  
épülő lánckereskedelemben  
vállalna az ellenőrzést, s a  
jövedelemmel arányban ál-  
ló adóztatást is.

A lánckereskedő érveit  
nem csodaszékként, mindent  
megoldó varázsigeiként, csu-  
pán mint megfontolásra ér-  
demes nézeteket adjuk köz-  
re.

Tanács István

Jelenléti díj helyett  
ösztönző munkajövedelmek

Idézünk... olyan mód-  
szereket kell kidolgozni,  
amelyek a bérrendszer al-  
kalmazását rugalmasabbá  
teszik, ösztönöznek a mun-  
ka termelékenységének  
emelésére és biztosítják a  
helyesebb létszámgazdálko-  
dást." Helyes. Legyen így!  
Hasznos szándékok, sikert  
ígérő cél, A citátum eredeti  
szövege azonban megle-  
hetősen öregecske, 1958.  
október 16-i ülésén fogadta  
el — a munkaszótárral  
kapcsolatos egyes felada-  
tokról határozva — a Ma-  
gyar Szocialista Munkás-  
párt Központi Bizottsága.  
seny rendezésébe is „bele-  
— Az átlagos tájékozottságú  
állampolgár is példák se-  
regét tudja sorolni arra,  
mennyiféle próbálkozás ala-  
nyá, tárgya volt — az em-  
lített, 1958-as párdokumen-  
tum óta — a bérpolitika, a  
bérrendszer fejlesztése, kor-  
szerűsítése, változtatása,  
igazságosabbá tétele, össze-  
hangolása a változó köve-  
telményekkel s így tovább,  
szinte a végtelenségig.

Emlékeztetésül elég itt  
utalni a különböző bérpre-  
ferenciák kialakult —  
majd az eredeti céltől már-  
már függetlenedett rendsze-  
rére, az úgynevezett orszá-  
gos szakmai változtatás  
megalkotásának kikövetel-  
ésére, majd rövid idő eltel-  
tével talonba tételére, a  
nyereségreszesedési kate-  
góriákra és eltörlésükre...  
S míg a példatár gazdag,  
addig az eredmény szegé-  
nyes, sőt, az óhajtothoz, a  
remélthez, a várthoz mér-  
ten kimondottan szerény,  
csekély.

Szegényes, mert a hatva-  
nas évekhez képest teteme-  
sen csökkent az összes jö-  
vedelem belől a munka-  
jévedelmek aránya, súlya, s  
a munkajévedelmek közötti  
különbségek is — az el-  
lenkezőjét sürgető szavak  
ellenére — lényegesen mér-  
sékülődtek.

Volt idő — ezzel nem azt  
állítjuk, mintha az volna az  
eszményi — amikor a jö-  
vedelem nyolcvan százalé-  
kát a munkával összefüggő  
bevételek, húsz százalékát a  
munkától független forrá-  
sok — döntően: a társadal-  
mi juttatások — adták.  
Napjainkban ez az arány  
sokak szerint — kritikus  
határt ért el. A munkajö-  
vedelmek a lakosság összes  
jövedelmének kétharmadát  
adják csupán, holott, — sa-  
ját bőrünkön éreztük —

1980 és 1984 között a mun-  
kások és az alkalmazottak  
reálbére, illetve a termelő-  
szövetkezeti tagok reálkere-  
sete — kerekítve — hat  
százalékkal csökkent...!

Egyre erőteljesebben  
érezhető a főmunkaidő-  
ben elérhető munkajövedel-  
mek szerepének, súlyának  
kisebbedése, némely eset-  
ben, helyen már-már „je-  
lenléti díjjá” devalválódása.  
A társadalom jogos igénye-  
it, indokolt türelmetlensé-  
gét fogalmazták meg az  
MSZMP XIII. kongresszusá-  
nak határozatában a küldöt-  
tek, amikor a dokumentum-  
ban azt rögzítették: „A lakos-  
ság jövedelmének növeke-  
désén belül — az alapvető  
szociális ellátás sérelme  
nélkül — a munkából szárm-  
azó jövedelmekre kell na-  
gyobb figyelmet fordítani.

Bizonyos, ebben a meg-  
állapításban jelentős része  
van az életszínvonal stag-  
nálása, bizonyos rétegekél  
csökkenése, következtében  
létrejött feszültségeknek.  
Am nagy a valószínűsége  
annak is, hogy kemény  
gazdasági, gazdasági lény-  
nyomatékosították  
szükségesszerű teendővé  
a felismerést: nem vagyunk  
annyira gazdagok, amennyi-  
re visszaszorult a munka-  
jévedelmek szerepe a társa-  
dalmi munkamegosztás leg-  
több részterepén...! Ahhoz  
ugyanis nagyon gazdagnak  
kellene lenni, hogy lemond-  
hassunk a munkajövedel-  
mekben rejlő ösztönzési, ér-  
dekeltségi lehetőségekről,  
mert ha ezekről „elfeledke-  
zünk”, akkor aligha sike-  
rül előteremteni a viszony-  
lag tág körű szociális ellá-  
tás, társadalmi juttatás se-  
regnyi részletének anyagi  
fedezetét.

Nem ringatunk magunk-  
ban olyan illúziókat, hogy az  
1984. évi — egy foglalkozta-  
tottra jutó — 5500 forintot  
valamivel meghaladó átlag-

kereset — még ha hangsú-  
lyozzuk is, hogy ez átlagke-  
reset, — valami roppant erős  
ösztönzőt foglalhat magába  
az ilyen és hasonló tények,  
tapasztalatok kedvezőbbé  
változtatására. Főként akkor  
nem hisszük ezt, ha tudjuk:  
a teljesítménytől függő —  
mozgó — keresetresz nulla  
és 20 százalék között van a  
népgazdaság legtöbb terüle-  
tén, azaz hatása korlátozott,  
vagy éppen jelentéktelen, s  
mert jelentéktelen, elhanya-  
golható.

Kedvezőtlen tapasztalatok  
serege kényszerítette ki  
azokat az intézkedéseket,  
szabályozóváltoztatásokat,  
amelyek hatására 1984-ben  
már — szerény mértékben  
— nőtt a bérek, a keresetek  
ösztönző szerepe, az egyéni  
javadalmas és az egyéni  
teljesítmény kapcsolata va-  
lamivel szorosabb lett. Kez-  
dő lépések — nem egyér-  
telmű visszhanggal! Kide-  
rült ugyanis, hogy nemcsak  
a jövedelmek differenciáló-  
dását kell megszoknia a  
közvetelménynek, hanem a  
követelmények emelkedését  
és differenciálódását is! Ami  
nem egyszerű. Példák, ese-  
tek sokasága mutatja, a  
megtört feladatokat nem  
mindenütt és nem mindenki  
vállalja...! Nem könnyű  
szakítani a megcsontosodott  
szokásokkal, a rossz beideg-  
zódésekkel, amint nem köny-  
nyű elrekeszteni a munká-  
val arányban nem álló, il-  
letve a munka nélkül szer-  
zett jövedelmek keletkeze-  
sének útját sem.

Mégis, bár nem könnyű,  
de elkerülhetetlen. Ez az  
egyetlen lehetőség út  
ugyanis az életszínvonal —  
érezhető és tartós —  
emelkedése megalapozásá-  
hoz. Hangsúlyozzuk: meg-  
alapozásához. Mert az emel-  
kedéshez még több kell  
majd. Persze, először nem  
munkajövedelmek, hanem a  
társadalomnak szükséges és  
hasznos munkateljesítmé-  
nyek formájában.

M. O.

## Mit szólna Semmelweis?

Eltelt azóta egy bő hét,  
hogy Semmelweisre emlé-  
keztek a megye egészség-  
ügyi dolgozói. Mintegy 110-  
en ültek a Kőjál előcsar-  
nokában, ezúttal fehér kö-  
peny nélkül, ünneplő ru-  
hában, szemközt a sejt-  
osztódást ábrázoló, fali  
tűzzománcsal. Akkor —  
köztük jómagam is — nem  
sejtettük, hogy a baktériu-  
mok rohamos osztódásá-  
nak mi magunk is áldozat-  
ai lehetünk. Nem sejtet-  
tük, mert Semmelweisre  
gondoltunk, szigorú intel-  
meire, arra, milyen fon-  
tos szerepe van a tiszta-  
ságnak abban, hogy meg-  
akadályozzuk a kórokozók  
átvitelét az egészséges  
szervezetbe.

Megtapsoltuk az ünnepi  
szónokot, meg a kiváló  
munkát végzett, kitüntet-  
ett orvosokat, ápolónőket,  
védőnőket, mütösöket, asz-  
szisztenseket, majd a fe-  
hér asztal körül emeltük  
poharunkat, s ki-ki szedett  
magának a tálak kínálatá-  
ból. Elnézést a privatizá-  
lásért: jómagam valóban  
csak megemlitem a pohá-  
rat, aztán letettem, s csu-  
pán egyetlen sült csirke-  
combak nem tudtam el-  
lent állni. Az ilyen-olyan  
hideg saláták, húsok „hi-  
deden” hagytak, így a

gyomromban vasárnap le-  
hajló enyhe kis viharok  
nem tulajdonítottam sem-  
mi jelentőséget. A múlt  
hét közepe felé szállin-  
goztak a hírek gyanús  
rosszullétekről, hírlapos  
kollégánóm betegségéről,  
majd kedves főorvosasz-  
szony ismerősöm, akivel a  
Kőjál-nál találkoztam, ér-  
deklődött telefonon hogy-  
létem felől. Javasolta, ha  
elfogna a rosszullét, Tet-  
ránt szedjek. Összeállt hát  
a kép, s bizonyítottak a  
laboratóriumi vizsgálatok:  
nem ártalotta, s betette  
lábát a Kőjál-ba is a szal-  
monella.

Mintegy 40 embernek  
okozott panaszokat, hatan  
táppénzre kényszerültek,  
kórházba azonban senki  
sem került — szerencsére.  
— Hogy milyen csellel,  
melyik inycsiklandozó fi-  
nom falat fedezékében lo-  
pakodtak be a baktériu-  
mok a közegészségügy pa-  
lotájába, még nem tudni:  
a laboratóriumokban fo-  
lyik a nyomozás.

Nem tudom, mit szol-  
na mindehhez a puritán  
Semmelweis. Bizonyára  
csóválná a fejét és az  
élelmiszer- és vendéglátó-  
ipar dolgozóit is fölszólí-  
taná: mossák kezeiket!  
Ch. A.

Textilipari  
szakmunkások avatása

Hétfőn ünnepélyesen  
szakmunkássá avatták azt a  
csaknem 1600 fiatalat, akik a  
különböző szakmunkáské-  
pző intézetekben befejez-

ve tanulmányaikat, rövide-  
sen textilgyárakban kezdik  
meg munkájukat. A Buda-  
pest Sportszarnokban ren-  
dezett országos szakmun-  
kásavató ünnepségen Cseh  
József ipari miniszterhe-  
lyettes köszöntötte a pálya-  
kezdőket.

Mint mondotta, az egész  
textilipar nagy érdeklődés-  
sel és szeretettel várja az  
első munkahelyükre érkező  
szakmunkásokat. Az ágazat  
igen fontos szerepet tölt be  
a népgazdaságban, hiszen a  
magyar ruházati ipar bizo-  
sítja a lakosság számára  
szükséges öltözködési cik-  
kek mintegy 80—85 százalé-  
kát. Ezért is öröndetes,  
hogy a leendő szakmunká-  
sok sokoldalúan képzettek,  
s így eredményesen tehet-  
nek eleget az egyre nő-  
vekvő feladatoknak. A kö-  
vetkező években, évtizedek-  
ben is változatlanul nagy  
szükség lesz a vállalatok  
termékeire, itthon és kül-  
földön egyaránt.

Ezt követően Cseh József  
az új szakmunkásoknak  
emléklapot, a szakmunkás-  
képzésben legeredménye-  
sebb pedagógusoknak pe-  
dig kitüntetést nyújtott át.  
A szakmunkásavató ünnepi  
műsorral zárult.



Huszonegyedik alkalommal ígérték idegenforgalmi attrakciót a már hagyományossá  
vált Hortobágyi Nemzetközi Lovasnapok rendezvényei. Július első hét végén tu-  
risták tízezreit vonzották a látványos lovasbemutatók, ugratóversenyek és a csikó-  
sok legendás híru ügyessége. A képen: a sikkverseny vágója